

УДК 343.791

Владислав Геннадійович Шибут,

*ад'юнкт Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВО-РОЗШУКОВИХ СОБАК ДЛЯ ЗАТРИМАННЯ ОСІБ, ЯКІ СТАНОВЛЯТЬ СУСПІЛЬНУ НЕБЕЗПЕКУ

Розвиток українського суспільства і держави проходить складний період. Завдання, які ставляться суспільством перед органами внутрішніх справ в цілому, та перед підрозділами кримінальної поліції зокрема, вимагають рішучих заходів щодо підвищення ефективності їх правоохоронної діяльності. В сфері правоохоронної діяльності теоретичне осмислення шляхів вдосконалення практики набуває особливого значення, адже можливості для експерименту як форми перевірки ймовірних прогнозів у даному випадку дуже обмежені, особливо, коли це стосується боротьби зі злочинністю.

Питання розкриття злочинів за допомогою службово-розшукових собак були предметом досліджень багатьох вчених, зокрема С. С. Алексєєва, О. М. Бандурки, В. Д. Басай, О. І. Вінберга, Е. О. Дідоренка, О. А. Кириченка, М. М. Перепелиці, М. В. Салтевського, О. П. Снігерьова та інших. Але, за останні роки, досліджень, присвячених питанням підготовки та використання службово-розшукових собак, як засобу оперативно-розшукової діяльності при захопленні осіб, що становлять суспільну небезпеку, не проводилося.

Згідно положень Закону України «Про Національну поліцію» службовий собака є спеціальним засобом та застосовується під час переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення [1].

Кінологічна служба як допоміжний підрозділ кримінальної поліції є спеціальним напрямком оперативно-технічних засобів у системі оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України.

Існують основні напрямки застосування службово-розшукових собак:

- спеціальний напрямок;
- розшуковий напрямок.

До спеціального напрямку належать:

1. робота по виявленню незаконного обігу зброї та вибухо-небезпечних речовин;
2. робота по виявленню незаконного обігу наркотичних речовин, їх аналогів та прекурсорів;
3. робота по виявленню трупів.

Розшуковий напрямок застосування службово-розшукових собак використовується для пошуку запахових слідів при огляді місця пригоди, взяття сліду ймовірного злочинця, переслідування та затримання злочинця «по гарячих слідах», безпосередньо після скоєння злочину впродовж нетривалого часу, а також для пошуку речових доказів.

У процесі підготовки розшукового собаки важливу роль відіграють його генетичні задатки, тобто мотивація та зацікавленість у пошукових заходах.

Напрямок діяльності, до якого залучається розшуковий собака напряму залежить від типу характеру тварини. Тип характеру (або нервова система) та поведінка собаки визначає напрям її навчання та напрям подальшої діяльності. Універсальною породою, найбільш придатною до умов служби та виконання обов'язків по пошуку запахових слідів при огляді місця пригоди, взяття сліду злочинця, його переслідування та затримання, а також для пошуку речових доказів, вважається німецька вівчарка. Для розшукової роботи найбільш підходить собака з типом характеру «холерик». За зовнішніми ознаками німецьких вівчарок умовно можна поділити на собак «шоу класу» та собак «робочого розведення». Наприклад, вівчарки «шоу класу» цінуються за зовнішній вигляд та екстер'єр, тоді як вівчарки «робочого розведення», в основному, за потенціал генетичних задатків.

Слід зауважити, що останнім часом, Бельгійська вівчарка (Малінуа), у порівнянні з німецькою вівчаркою, виходить на перші позиції за рахунок:

1. Активної рухливості.
2. Працездатності.
3. Витривалості.
4. Сильного імунітету.

Бельгійські вівчарки стали частіше використовуватись у змаганнях та практичній роботі, їм почали надавати перевагу.

Варто визначити, що на сьогодні найбільш актуальними стали питання придбання якісного поголів'я собак «робочого розведення» (бракує коштів на придбання) та вкрай необхідно розробити формений одяг спеціального призначення підвищеної якості для поліцейських – кінологів.

Що стосується проблем взаємодії інспекторів – кінологів зі слідчими та оперативниками карного розшуку, це несвоєчасне (запізніле) залучення кінологів із службовим собакою для участі у проведенні огляду місця події, а як показує практика – залучення у останню чергу, коли більшість запахових слідів знищено.

На нашу думку, для вирішення цього питання оперативний черговий чергової частини відділу поліції невідкладно повинен інформувати про пригоду чергового кінологічного центру та надсилати службовий транспорт для своєчасної доставки кінолога зі службовим собакою до місця скоєння злочину.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що ефективність діяльності підрозділів карного розшуку Національної поліції України щодо захоплення осіб, які становлять суспільну небезпеку, з залученням службово-розшукових собак залежить від того, наскільки ефективно підготовка та використання службово-розшукових собак буде забезпечена науково обґрунтованими, практичними рекомендаціями [2, с. 69].

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 15.04.2018).
2. Музичко М. А. Шляхи підвищення ефективності розкриття злочинів за допомогою службово-розшукових собак. *Право і Безпека*. 2006. Т. 5, № 4. С. 66–70.

Одержано 19.04.2018

